

Sygn. akt VIII C 94/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny

w następującym składzie :

Przewodniczący : Sędzia SR Tomasz Kalsztein

Protokolant : sekr. sąd. Kamila Zientalak

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko A. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego A. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 2.100 zł (dwa tysiące sto złotych);
2. umarza postępowanie w zakresie kwoty 400 zł (czterysta złotych);
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. zasądza od pozwanego A. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 591.52 zł (pięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu w części.

Sygn. akt VIII C 94/18

UZASADNIENIE

W dniu 23 listopada 2017 roku powód - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem, wytoczył przeciwko pozwanemu A. S. powództwo o zapłatę kwoty 3.200 zł oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że dochodzona przedmiotowym powództwem wierzytelność wynika z zawartej przez pozwanego z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 15 stycznia 2016 roku umowy pożyczki, która została wypłacona pozwanemu zgodnie z warunkami określonymi w umowie. Z uwagi na opóźnienie z zapłatą rat pożyczki, pożyczkodawca wypowiedział pozwanemu umowę w dniu 21 kwietnia 2016 roku i zażądał spłaty całości pozostałego zadłużenia. W dniu 4 listopada 2016 roku pożyczkodawca zawarł z powodem umowę przelewu wierzytelności obejmującą m.in. wierzytelność przysługującą cedentowi względem pozwanej z w/w umowy pożyczki.

Na kwotę dochodzoną przedmiotowym powództwem składa się: niespłacony kapitał pożyczki – 2.000 zł, niespłacona prowizja wstępna za udzielenie pożyczki – 500 zł, niespłacony prowizja za obsługę pożyczki – 570 zł, koszty windykacyjne – 300 zł.

(pozew k. 3-8)

W dniu 8 grudnia 2017 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał w przedmiotowej sprawie nakaz zapłaty postępowaniu upominawczym, którym zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną wierzytelność wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 37)

Od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw złożył pozwany zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa. Pozwany podniosła zarzut nieważności umowy pożyczki z uwagi na stosowanie przez pożyczkodawcę niedozwolonych klauzul umownych.

(sprzeciw k. 39-45)

W piśmie procesowym z dnia 6 lutego 2018 roku strona powodowa cofnęła pozew w zakresie kwoty 400 zł podtrzymując żądanie pozwu w pozostałej części.

(pismo procesowe k.. 53-54)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 15 stycznia 2016 roku A. S. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. umowę pożyczki ratalnej w wysokości 2.000 zł. Spłata pożyczki miała nastąpić zgodnie z harmonogramem spłaty w dwunastu ratach, do dnia 10 stycznia 2017 roku. Prowizja wstępna za udzielenie pożyczki wynosiła 500 zł, zaś prowizja za obsługę pożyczki wynosiła 190zł za każdy rozpoczęty okres odsetkowy, prowizja za obsługę pożyczki doliczana była do każdej raty pożyczki (12 x 190 zł), zgodnie z harmonogramem spłaty. Wysokość prowizji za obsługę pożyczki, jak wskazano w Ogólnych warunkach udzielania pożyczek, miała odpowiadać kosztom A. poniesionym w związku z obsługą pożyczki i obejmować: m.in. koszty utrzymania systemu (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki), monitorowania zadłużenia, wynagrodzenia za pośrednictwo przy wykonywaniu umowy pożyczki (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki z tym zastrzeżeniem, że to dotyczyło pośrednictwa przy zawieraniu umowy pożyczki). W przypadku braku terminowej spłaty pożyczki, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę pożyczki i naliczać opłatę odszkodowawczą w wysokości 5 zł za każdy dzień opóźnienia jednakże nie dłużej niż przez 60 dni.

Umowa została zawarta na wniosek pozwanego.

(umowa pożyczki wraz z wnioskiem o udzielenie pożyczki krótkoterminowej i regulaminem k. 20-29)

Pozwany nie wywiązał się z przyjętego na siebie zobowiązania i nie spłacał rat pożyczki zgodnie z harmonogramem. W dniu 21 kwietnia 2016 roku, w związku z brakiem terminowej spłaty pożyczki, pożyczkodawca wypowiedział pozwanemu przedmiotową umowę. Kierując do pozwanego powyższe oświadczenie pożyczkodawca jednocześnie ostatecznie wezwał go do zapłaty kwoty 3.320 zł.

(wypowiedzenie umowy pożyczki k. 30)

W dniu 4 listopada 2016 roku (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zawarła z powodem umowę przelewu wierzytelności m.in. opisanej powyżej wobec dłużnika A. S.. Pozwany została zawiadomiony o dokonanej cesji wierzytelności.

(umowa przelewu wierzytelności k. 10v-17v, porozumienie do umowy ramowej przelewu wierzytelności k. 13-19, zawiadomienie k. 33)

Na dzień 23 listopada 2017 roku, to jest na dzień wytoczenia powództwa, pozwany nie uregulował należności wynikających z tytułu umowy pożyczki, o której mowa.

Do dnia wyrokowania pozwana nie spłaciła powyższej należności.

(okoliczności bezsporne)

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony procesu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części, co do kwoty 2.100 zł w pozostałym zakresie, to jest co do żądania prowizji za obsługę pożyczki w wysokości 642,05zł i kosztów windykacyjnych w kwocie 300 zł.

Wobec tego, iż powód cofnął pozew w zakresie kwoty 400 zł, uznając, iż cofnięcie to nie było sprzeczne prawem ani nie zmierzało do obejścia prawa, postępowanie w tym zakresie podlegało umorzeniu na podstawie art. 203 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie pozwany w złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oświadczył, że kwestionuje powództwo tak co do zasady jak i wysokości, podnosząc zarzuty dotyczące stosowania przez pożyczkodawcę niedozwolonych klauzul umownych. Jednocześnie powód, w ocenie Sądu wykazał, że jego poprzednik prawny zawarł z pozwanym umowę pożyczki o określonej treści, której jednak pozwany nie spłacił w całości zgodnie z treścią zawartej umowy. Powód wykazał przy tym swoją legitymację czynną do występowania w niniejszym procesie.

Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący pożyczkę zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Skoro zatem pozwany, jako pożyczkobiorca, zawarł umowę pożyczki na kwotę 2.000 zł, od której miał zapłacić prowizję za jej udzielenie w wysokości 500 zł, to winien ją zwrócić w określonym umową terminie, w dwunastu ratach do dnia 10 stycznia 2017 roku. Wobec jednak tego, że pozwany nie spłacał pożyczki w określonych umową ratach, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę pożyczki, co też uczynił w dniu 21 kwietnia 2016 roku, stawiając w stan natychmiastowej wymagalności całą, niespłaconą kwotę pożyczki. W konsekwencji powód, który nabył przedmiotową wierzytelność od pożyczkodawcy, miał prawo dochodzić przedmiotowej wierzytelności w zakresie kapitału pożyczki, niespłaconej prowizji za udzielenie pożyczki. Wobec tego, iż pozwany dokonał wpłaty kwoty 400 zł, którą powód zaliczył na poczet niespłaconej prowizji, powodowi należy się kwota 2.100 zł.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.100 zł. Sąd nie orzekał o odsetkach z uwagi na brak takiego żądania ze strony powoda.

W pozostałej części, obejmującej prowizję za obsługę pożyczki i tzw. koszty windykacyjne obejmując opłatę odszkodowawczą, powództwo podlegało oddaleniu.

Zdaniem Sądu w tym zakresie zarzut pozwanego dotyczący nieważności umowy z uwagi na stosowanie niedozwolonych klauzul umownych, okazał się być zasadny.

Wskazana w umowie prowizja za obsługę pożyczki w wysokości 570 zł za każdy rozpoczęty okres odsetkowy - za każdy miesiąc udzielenia pożyczki

(12 x 190zł=2.280 zł) w ocenie Sądu, stanowiła w istocie w okolicznościach niniejszej sprawy, próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Pozwany, w ocenie Sądu, płacąc prowizję za obsługę pożyczki miał ponieść ukryte, wysokie koszty pożyczki, które w istocie stanowiły lichwiarskie odsetki. W ogólnych warunkach udzielania pożyczek zastrzeżono wprawdzie, że prowizja ta miała odpowiadać kosztom pożyczkodawcy poniesionym w związku z obsługą pożyczki i obejmować:, m.in. koszty utrzymania systemu (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki), monitorowania zadłużenia, wynagrodzenia za pośrednictwo przy wykonywaniu umowy pożyczki (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki z tym zastrzeżeniem, że to dotyczyło pośrednictwa przy zawieraniu umowy pożyczki), nie mniej powyższe nie zmienia oceny Sądu w tym zakresie. Już sam w sobie sposób

naliczania opłaty ukazuje jej bliźniacze podobieństwo do odsetek. To samo dotyczy kwoty 300 zł obejmującej opłatę za obsługę zadłużenia przeterminowanego obejmującego zryczałtowane koszty odpowiadające kosztom poniesionym przez pierwotnego wierzyciela w związku z podjęciem podatkowych działań zmierzających do odzyskania należności (koszty windykacyjne).

Dokonując analizy treści umowy Sąd ustalił, że pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2 1 k.c. poprzez zastosowanie zawyżonych opłat za obsługę pożyczki, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości tychże.

Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, że stosowany przez powoda zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2 1 k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.).

Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Wobec braku przepisu przewidującego inny skutek zastrzeżenia zawyżonych opłat dodatkowych – jest ono nieważne, a zatem Sąd nie mógłby uwzględnić żądania w tym zakresie.

Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela przytoczone wcześniej stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r., V ACa 622/14; wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 2016-01-21, sygn. akt III Ca 1712/15).

Biorąc pod uwagę wielkość prowizji za udzielenie pożyczki i obsługę pożyczki (łącznie kształtujących się na poziomie powyżej 140 % wartości przekazanych pożyczkobiorcy środków pieniężnych) w stosunku do wielkości udzielonej pożyczki i czasu na jaki została ona udzielona, należy uznać prowizję za obsługę pożyczki za wygórowaną i tym samym zawierającą w sobie nadmierny element obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzący do zachwiania równowagi stron stosunku zobowiązaniowego, co pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów o której mowa w art. 353¹ k.c. Również za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uznać należy przedmiotowe postanowienie umowne nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek uiszczenia prowizji za obsługę pożyczki. Wobec tego, że zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.

w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.). w/w umowa również z tego powodu jest częściowo, bezwzględnie nieważna w omawianym zakresie na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. art. 58 § 3 k.c. Zarówno art. 353¹ k.c., jak i art. 58 § 1 i 2 k.c. w sposób jednoznaczny zakreślają bowiem granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej.

Niezależnie od powyższych rozważań podnieść należy, że powód nie udowodnił żądania w omawianym zakresie, nie przedłożył bowiem żadnego dowodu, który wskazywałby na rzeczywistą wysokość poniesionych kosztów związanych z obsługą pożyczki, które w istocie sprowadzały się jedynie do technicznej czynności monitorowania spłaty pożyczki.

Podobne stanowisko należy zająć co do dochodzonej opłaty 300 zł obejmującej tzw koszty windykacyjne. Na gruncie niniejszej sprawy także te postanowienia umowy pożyczki, jako niezgodnione indywidualnie z pozwanym i nakładające na niego rażąco wygórowane opłaty za wysłanie pism takich jak monity i wezwania do zapłaty, znacząco przewyższające rzeczywiste koszty ich wysłania i nie przewidujące jednocześnie możliwości pobierania takich opłat dla pożyczkobiorcy w przypadku wysyłania pism do pożyczkodawcy, jeśli realizowałyby on umowę niezgodnie z jej treścią, są niedozwoloną klauzulą umowną. W ocenie Sądu opłaty za wezwania do zapłaty powinny wynikać z kalkulacji ich rzeczywistych kosztów, a nie stanowić dodatkowe źródło zysku dla pożyczkodawcy. Postanowienia o podobnej treści są wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.

W tym miejscu podkreślić należy, że pozwany w sprzecznie od nakazu zapłaty zakwestionował fakt obciążenia go dochodzoną kwotą negując powództwo tak co do zasady jak i wysokości. W myśl zaś treści przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia twierdzenia faktycznego spoczywa na tej stronie, która z tego twierdzenia wywodzi skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Pomimo jednak stanowiska pozwanego, strona powodowa nie złożyła żadnych dowodów wykazujących zasadność dochodzonej pozwem kwoty należnej według twierdzeń pozwu tytułem prowizji za obsługę pożyczki i tzw kosztów windykacyjnych.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo w omawianym zakresie.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto w oparciu art. 100 k.p.c. stosując zasadę stosunkowego ich rozdzielenia. Pozwany przegrał proces w stosunku 0,78. Koszty procesu obejmują wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru powoda wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800), opłata od pozwu 100 zł i opłata od pełnomocnictwa 17 zł. Koszty pozwanego to wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru w wysokości 900 zł i opłata od pełnomocnictwa 17 zł. Wobec powyższego powodowi należy się zwrot kwoty 591,52 zł ($1.017\text{zł} + 917\text{zł} = 1934 \times 0,78 - 917\text{zł}$).